

وضعیت کمی تولید اطلاعات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

دکتر مصیب سامانیان^۱

چکیده: اطلاعات در مفهوم عام نقش مهم و اساسی در شکوفایی جوامع بشری ایفا کرده است. یکی از شاخص‌های مهم در تعیین میزان تولید علم در جهان، فعالیت‌های علمی مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی است. تولید و ظرفیت علمی از معیارهای ارزیابی میزان توسعه‌یافتگی هر کشور است و ارتقای این توان مستلزم بهبود وضعیت تولید علمی است. هدف اصلی پژوهش تعیین وضعیت کمی تولید اطلاعات علمی در میان اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی سراسر کشور در سال‌های ۷۷-۱۳۷۵ است. برای رسیدن به هدف فوق از روش تحقیق کتابخانه‌ای استفاده شد. نتایج تحقیق چنین بیان می‌کنند که روند تولید مقالات علمی، اجرای طرح‌های پژوهشی و تألیف کتاب در میان گروه‌های آموزشی طی سال‌های مورد تحقیق سیر صعودی داشته است. بیشترین تولید اطلاعات علمی از نظر موضوعی مربوط به گروه آموزش علوم انسانی و کمترین به گروه آموزشی هنر تعلق دارد. دلیل اصلی کاهش یا فقدان تولید اطلاعات علمی در این گروه آموزشی می‌تواند ناشی از نبود رشته‌های آموزشی هنر در همه واحدهای دانشگاهی باشد.

کلیدواژه‌ها: تولید اطلاعات، اعضای هیئت علمی، دانشگاه آزاد اسلامی

مقدمه

اطلاعات در مفهوم عام، در دوره‌های مختلف و به شکل‌های گوناگون، نقش مهم و اساسی در شکوفایی جوامع بشری ایفا کرده است.

افزایش فعالیت‌های پژوهشی و اهمیت دادن به امور تحقیقاتی در هر کشور سبب توسعه، پیشرفت و رسیدن به استقلال واقعی خواهد شد، به همین دلیل بخش

قابل توجهی از امکانات مادی و معنوی کشورهای پیشرفته جهان صرف امور تحقیقاتی می‌شود. برای تحقق اهداف برنامه توسعه کشور، اتخاذ سیاست‌های اجرایی مدّون، و هدایت تحقیقات به سوی اولویت‌هایی که ناشی از نیازهاست، لازم و

۱. استادیار و معاون پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندر

ضروری به نظر می‌رسد.

اجرای پژوهش‌های علمی و تولید اطلاعات، یکی از روش‌های تقویت سرمایه‌های علمی کشور است که در سایه تلاش فراگیر و کاربرد روش‌های صحیح علمی و همکاری هر چه بیشتر متخصصان و مسئولان تیلور عینی می‌یابد.

دانشگاه که مرکز این گونه فعالیت‌هاست محلی برای مطالعه، بررسی و نشر آثار و اندیشه‌های جوامع بشری به‌شمار می‌آید. به تعبیر دیگر، آزمایشگاه مناسبی است برای تربیت نیروی انسانی کارآمد به‌منظور حفظ و نگهداری اندیشه‌های گذشته و انتقال آنها به نسل‌های بعد و همچنین پایه‌گذاری اندیشه‌های نو؛ لذا فعالیت‌های پژوهشی این مراکز از نظر کمی براساس برنامه‌های منسجم و مستمر، ارزیابی شد.

برای حل مشکلات، شناسایی نیازها، مسائل و نتایج‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور اولویت دارد و برای شناسایی این نیازها، لازم است فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه‌ها که مراکز تغذیه فکری و علمی هر کشور به‌شمار می‌آیند، مطالعه و بررسی شوند. باید مشخص شود در چه زمینه‌هایی کمتر پژوهش شده و نیاز بیشتری احساس می‌شود تا پژوهش‌های بعدی این مراکز به‌سوی رفع نیازهای واقعی جامعه، هدایت و راهبری شود.

گذشت بیش از یک دهه از فعالیت‌های علمی و پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی، ضرورت تحقیق در این زمینه را تأیید می‌کند.

بیان مسئله

در زندگی امروزی قانونی تخلص‌ناپذیر حاکم است: "زادی که ارزشی برای هوش تربیت‌یافته قائل نباشد محکوم به فناست". امروز ما بقای خودمان را به گونه‌ای حفظ می‌کنیم، اما فردا که علم یک گام دیگر به پیش بردارد، دیگر امکان هیچ‌گونه فرجام‌خواهی نسبت به حکمی که درباره ناآموختگان صادر می‌شود، وجود نخواهد داشت. یکی از شاخه‌های مهم و معتبر در تعیین میزان تولید علم در جهان، فعالیت‌های علمی - تحقیقاتی دانشگاهی است. توان و ظرفیت علمی هر کشور یکی از معیارهای ارزیابی میزان توسعه‌یافتگی آن کشور به‌شمار می‌رود و ارتقای این توان مستلزم بهبود وضعیت تولید اطلاعات علمی است.

بهبود وضعیت کمی و کیفی اطلاعات علمی مستلزم وجود نیروی انسانی کارآمد و همچنین فراهم‌آوردن منابع اطلاعاتی است که مهم‌ترین هدف سیاست‌گذاران علمی همه کشورهاست.

اهمیت پژوهش

اطلاعات یکی از منابع راهبردی ملی و اساس توسعه اجتماعی، اقتصادی و فنی است. در دنیای امروز، اطلاعات علمی و فنی نقش بسیار مهم در بخش‌های گوناگون توسعه اجتماعی و اقتصادی ایفا می‌کنند.

برنامه‌ریزی صحیح، هدف‌دار کردن حرکت‌های علمی، تعیین اولویت در پژوهش‌ها، ایجاد ارتباط میان صنعت و دانشگاه، پیش‌گیری از دوباره‌کاری‌ها از جمله مواردی است که کشورهای جهان با توجه به آن سعی دارند تا در نظامی هماهنگ با حل معضلات و مشکلات خود برای توسعه و پیشرفت عمل کنند و این بیشتر نیست، مگر در سایه آموزش بهتر و یرتر که آن هم به پشتیبانی علمی دانشگاه‌ها و مراکز علمی نیاز دارد.

از آنجا که اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی پشتوانه علمی آن مراکز محسوب می‌شوند، فعالیت‌های پژوهشی آنان که در قالب کتاب و مقاله نمایان است، نقش و اهمیت کار آنان را به تصویر می‌کشد.

اهداف پژوهش

هدف اصلی پژوهش تعیین وضعیت کمی تولید اطلاعات علمی در میان اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی سراسر کشور در طی سال‌های ۱۳۷۵-۷۷ است. اهداف ویژه پژوهش عبارتند از:

- تعیین زمینه‌های موضوعی که بیشترین و کمترین اطلاعات علمی در آنها تولید شده است؟
- تعیین میزان و نوع اطلاعات علمی تولید شده شامل کتاب، مقاله، گزارش تحقیق و موارد دیگر؟
- تعیین درصد اطلاعات علمی تولید شده که در نشریات داخلی چاپ شده‌اند؟
- تعیین درصد اطلاعات علمی تولید شده که در نشریات خارجی چاپ شده‌اند؟
- تعیین روند تولید اطلاعات علمی در طول سال‌های مورد پژوهش.

روش پژوهش

در این پژوهش از روش کتابخانه‌ای یا به عبارت دیگر از روش تحقیق تاریخی - توصیفی استفاده شده است که بدون تطبیق و مطابقت با یک جامعه علمی دیگر و بدون قضاوت و ارزش‌گذاری، صرفاً به توصیف واقعیت موجود می‌پردازد.

پیشینه پژوهش

سید نورالله نصراللهی با بررسی عوامل بازدارنده و تشویق‌کننده پژوهش در میان کتابداران عضو هیئت علمی نوشته است:

"اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها از ارکان مهم آموزش عالی هستند، تحقیق و شناسایی عوامل بازدارنده و مشوق فعالیت‌های علمی - پژوهشی آنها می‌تواند راهگشای کمی و کیفی تولید اطلاعات علمی

آنان باشد". هدف وی از این پژوهش شناسایی و بررسی میزان تأثیر این عوامل بر فعالیت‌های علمی - پژوهشی و تأکید بر رفع نسبی عوامل بازدارنده و ترویج عوامل مشوق است (۶).

عباس حری با بررسی فعالیت‌های علمی و پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران تا پایان سال ۱۳۷۸ نوشته است: "در این بررسی که با هدف کشف وضعیت فعالیت‌های علمی و پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی در مراکز آموزشی و پژوهشی ایران تا پایان سال ۱۳۷۸ صورت گرفته است، تولیدات علمی، هدایت تحقیق، مشارکت در طرح‌های پژوهشی، عضویت در مجامع و انجمن‌ها و همایش‌ها با استفاده از روش پیمایشی سنجیده شده و تعداد آثار و گرایش‌های موضوعی و سرانجام مقایسه عملکرد مراکز مورد بررسی، مطالعه شده است" (۹۴-۳۶).

سکینه انصافی به مطالعه وضعیت تولید اطلاعات علمی اعضای هیئت علمی بخش منابع طبیعی (جنگل و مرتع) در ایران طی سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۶ پرداخته است (۹۷:۱).

مصیب سامانیان مقالات چاپ شده استادان دانشگاه آزاد اسلامی در مجلات علمی را طی سال‌های ۷۶-۷۷، را بررسی کرده است (۶۷:۵).

محمدحسن بیگلر وضعیت تولید اطلاعات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تبریز را در طی سال‌های ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۴ با همکاری مهرانگیز حریری مطالعه کرده است (۶۱:۲).

عباس حری با بررسی رابطه میان مجلات منتشر شده در حوزه‌های تخصصی و ارتقای علمی متخصصان کشور بیان می‌کند: "هدف از انجام این تحقیق کشف

رابطه میان مقالات منتشر شده و تعداد مجلات مورد تأیید در حوزه‌های تخصصی از یک سو و میزان ارتقاء اعضای هیئت علمی در آن حوزه‌ها از سوی دیگر بوده است* (۲۳:۳).

یکی از شاخصه‌های مهم و معتبر در تعیین میزان تولید علم در جهان، تعداد مقالات چاپ شده در مجلات معتبر علمی دنیاست. متوسط رشد تولید علم در جهان در دهه ۹۰ برابر با ۴/۶ درصد برآورد می‌شود که در تفکیک کشورهای جهان به سه گروه تقسیم می‌شوند: گروه اول کشورهای پیشرفته شامل ایالات متحده، ژاپن، آلمان، بریتانیا و فرانسه با متوسط رشد ۴ درصد؛ گروه دوم کشورهای در حال پیشرفت شامل کره جنوبی، تایوان، هنگ کنگ و سنگاپور با متوسط رشد ۲/۱ درصد؛

گروه سوم کشورهای اسلامی شامل بحرین، عراق، اردن، ترکیه، مصر، عربستان، نیجریه، مالزی، ایران، پاکستان، اندونزی، کویت، بنگلادش، با متوسط رشد ۶/۶ درصد.

بیشترین رشد تولید علم در میان این سه گروه به کره جنوبی با ۲۷ درصد تعلق دارد و کمترین رشد را کشور عراق با ۱۳ درصد داشته است. در گروه اول بیشترین رشد را آلمان با ۷ درصد و کمترین رشد را آمریکا با ۲/۶ درصد داشت. در گروه دوم بیشترین رشد

را کره جنوبی با ۲۷ درصد و کمترین رشد را تایوان با ۱۷ درصد دارا بود. در گروه سوم بیشترین رشد را ترکیه با ۵/۲ درصد و کمترین رشد را عراق با ۱۳- درصد داشته است. متوسط رشد شاخص برای ایران در دهه ۹۰، ۱۸ درصد بود که در میان ۲۲ کشور اسلامی، رتبه چهارم را داشت.

حجم مقالات چاپ شده در ۲۲ کشور در سال ۲۰۰۰ برابر با ۵۸۵۵۶۲ مقاله بود که متوسط مقالات برای هر کشور ۲۶۶۱۶ مقاله و سهم ایران در این مجموعه ۱۴ درصد است. با فرض تداوم رشد تولید علم برای کشورهای مورد نظر کره جنوبی در سال ۲۰۰۶ به وضعیت سال ۱۹۹۷ ژاپن و در سال ۲۰۱۲ به وضعیت سال ۱۹۹۷ آمریکا خواهد رسید. ایران در سال ۲۰۱۴ به میزان وضعیت کره جنوبی در سال ۱۹۹۷ خواهد رسید.

تجزیه و تحلیل و یافته‌های پژوهش

وضعیت اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

در زمان انجام تحقیق، دانشگاه آزاد اسلامی دارای ۱۶۰۱۱۸ نفر عضو هیئت علمی تمام وقت، نیمه وقت و حق‌التدریس بود که در ۱۲۹ واحد دانشگاهی به کار آموزشی و پژوهشی می‌پرداختند. جدول ۱ وضعیت اعضای هیئت علمی را به تفکیک مناطق دانشگاهی و نحوه همکاری بیان می‌کند.

جدول ۱. وضعیت اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی براساس نحوه همکاری و تفکیک منطقه دانشگاهی

مناطق	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	جمع	جمع درصد
تعداد	۱۱۳۱	۱۱۶۷	۸۵۸	۱۳۷۱	۹۳۸	۳۸۹	۵۸۸	۳۹۵۲	۹۰۶	۱۷۴	۱۳۳۰۰	۷۱/۲
درصد	۹/۸۵	۹/۹۲	۷/۳	۱۱/۶۷	۸	۲/۳	۵	۳۳/۶۵	۷/۷	۱/۵۲	۹۷	۷۱/۲
تعداد	۵۸	۱۵۰	۱۰۲	۱۰۴	۲۳	۵۲	۸۰	۱۵۱۰	۲۴	۹۹	۲۱۲۵	۱۳/۷
درصد	۲/۶۳	۶/۸	۲/۶	۲/۷	۱/۰۴	۲/۵	۳/۲۵	۶۸/۵	۲	۴/۴۹	۹۷	۱۳/۷
تعداد	۱۱۹	۶۱۷	۱۹۹	۲۱۴	۲۸۵	۱۲۸	۵۲۱	۱۶۸	۱۷۸	۱۱۷	۳۳۲۵	۱۵/۳
درصد	۴/۸۷	۲۵/۲۶	۸/۱۲	۸/۷۶	۱۱/۶۷	۵/۲۴	۲۱/۳	۲/۶۲	۷/۲۸	۴/۸	۹۶	۱۰۰

مقالات علمی منتشر شده توسط اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

یکی از اهداف ویژه این تحقیق میزان و نوع اطلاعات علمی تولید شده به شکل های کتاب، مقاله و گزارش تحقیق است. این هدف به دنبال تبیین درصد اطلاعات علمی تولید شده در نشریات داخلی و یا در نشریات خارجی ست و همچنین به بررسی روند تولید اطلاعات علمی در طول سال های مورد پژوهش می پردازد. برای تبیین این هدف، وضعیت مقالات علمی منتشر شده در گروه های شش گانه آموزشی بررسی شد. در سال ۱۳۷۵، ۲۶۷ مقاله از اعضای هیئت علمی دانشگاه منتشر شده که به تفکیک گروه آموزشی در جدول ۲ درج گردیده است.

جدول ۲. وضعیت مقالات علمی منتشر شده در گروه های آموزشی

میزان مقالات	گروه آموزشی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
تعداد	۱۲۶	۵۴	۳۷	۲۷	۲۱	۲	۲۶۷	
درصد	۴۷/۲	۲۰/۲	۱۳/۸۵	۱۰	۷/۹	۰/۷۵	۱۰۰	

در سال ۱۳۷۶، وضعیت تولید مقالات علمی در دانشگاه آزاد اسلامی به شرح جدول ۳ است.

جدول ۳. وضعیت مقالات علمی در گروه های آموزشی در سال ۱۳۷۶

میزان مقالات	گروه آموزشی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
تعداد	۱۳۸	۳۳	۲۹	۱۹	۵۵	۷	۳۰۱	
درصد	۴۵/۸۵	۱۱	۱۶/۳	۶/۳	۱۸/۳	۲/۳۲	۱۰۰	

در سال ۱۳۷۷ در دانشگاه آزاد اسلامی ۴۶۳ مقاله به شرح جدول ۴، منتشر شده است.

جدول ۴. وضعیت تولید مقالات علمی در سال ۱۳۷۷

میزان مقالات	گروه آموزشی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
تعداد	۲۹۵	۳۰	۵۸	۲۹	۲۰	۱۱	۴۶۳	
درصد	۶۳/۷	۶/۴۷	۱۲/۵	۶/۲	۸/۶	۲/۳	۱۰۰	

میانگین تعداد اعضای هیئت علمی هر واحد دانشگاهی ۱۲۵ نفر است و همان گونه که در جدول بالا مشاهده می شود ۷۱ درصد از اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی به صورت تمام وقت، ۱۳/۷ درصد به صورت نسیجه وقت و ۱۵/۳ درصد به صورت حق التدریس با دانشگاه آزاد اسلامی همکاری دارند. بیشترین تعداد اعضای هیئت علمی را منطقه ۸ با ۳۴/۲۸ درصد داراست و کمترین تعداد به منطقه ۱۰ دانشگاه آزاد اسلامی با ۴/۷۹ درصد تعلق دارد. منطقه ۸ بیشترین جذب عضو هیئت علمی را به صورت تمام وقت و نیمه وقت داشته است و نسبت به دیگر مناطق کمترین استاد حق التدریس را داراست.

همان گونه که در جدول بالا مشاهده می شود در این سال بیشترین مقالات در گروه آموزشی علوم انسانی و کمترین مقاله در گروه آموزشی هنر منتشر شده است.

مطابق جدول بالا، همچون سال پیش بیشترین مقالات تولید شده در این سال در گروه علوم انسانی و کمترین آنها در گروه هنر بود.

۱۳۷۵ با ۱۰ درصد و بدترین وضعیت را سال ۱۳۷۷ با ۶/۲ درصد دارد.

در گروه علوم پزشکی تعداد مقالات در طی سه سال افزایش داشته است و در گروه هنر تفاوت محسوس مشاهده نمی‌شود.

وضعیت پژوهش در دانشگاه آزاد اسلامی

یکی از مهم‌ترین وجوه تمایز میان یک مرکز آموزش عالی با دیگر مراکز آموزشی، بُعد پژوهشی و تحقیقاتی آنهاست و در حقیقت یک مرکز علمی بدون انجام تحقیقات نمی‌تواند یک مرکز آموزشی عالی شناخته شود. پژوهش مهم‌ترین فعالیت در یک محیط دانشگاهی است. وضعیت تحقیق در دانشگاه آزاد اسلامی به عنوان یک مرکز آموزشی عالی به تفکیک در طی سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۷ بررسی شده است.

در سال ۱۳۷۵ در شش گروه اصلی آموزشی ۱۸۷ طرح پژوهشی اجرا شده که در جدول ۵ آورده شده است.

جدول ۵. طرح‌های پژوهشی اجرا شده

میزان طرح‌ها	گروه آموزشی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
تعداد	۵۵	۳۳	۳۷	۲۷	۲۰	۲۱	۱	۱۸۷
درصد	۲۹/۴	۱۷/۶۴	۱۹/۷	۱۴/۴	۱۱/۲	۰/۵۳		۱۰۰

واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی در شش گروه آموزشی ۲۲۲ طرح پژوهشی مطابق با شرح جدول ۶ اجرا شده است.

همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود باز هم بیشترین تولید مقاله به گروه علوم انسانی تعلق دارد.

روند تولید مقالات علمی طی سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۷

با توجه به اطلاعات مندرج در جداول ۲ و ۳ و ۴ و با مقایسه اعداد قید شده در مقابل هر گروه آموزشی می‌توان به این نکته اشاره داشت که در گروه علوم انسانی سیر صعودی مقالات حفظ شده و از ۲۷/۲ درصد در سال ۱۳۷۵ به ۶۳/۷ درصد در سال ۱۳۷۷ رسیده است، اما در گروه علوم پایه سیر نزولی مشاهده می‌شود، در سال ۱۳۷۵ ۲۰/۲ درصد از مقاله‌ها از این گروه منتشر شده که در سال ۱۳۷۷ به ۶/۵ درصد کاهش یافته است.

در گروه کشاورزی در سال ۱۳۷۶، نسبت به سال ۷۵ افزایش مقاله مشاهده می‌شود، منتها در سال ۱۳۷۷ با کاهش روبه‌رو هستیم. در گروه فنی و مهندسی از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۷ از لحاظ تعداد مقالات افزایش وجود دارد، ولی از نظر درصدی بهترین وضعیت را سال

همان‌گونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود بیشترین طرح پژوهشی در گروه علوم انسانی و کمترین در گروه آموزشی هنر اجرا شده است. در سال ۱۳۷۶ در میان

جدول ۶. طرح‌های پژوهشی اجرا شده

میزان طرح‌ها	گروه آموزشی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
تعداد	۸۰	۲۸	۳۷	۳۸	۳۹	۰		۲۲۲
درصد	۳۶	۱۲/۶	۱۶/۷	۱۷	۱۷/۶	۰		۱۰۰

در سال ۱۳۷۷، ۳۳۹ طرح پژوهشی توسط واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی اجرا شده که در جدول ۷ به تفکیک گروه‌های آموزشی آورده شده است.

مشهود است بیشترین طرح پژوهشی اجرا شده در گروه علوم انسانی است. در گروه هنر هیچ‌گونه طرح پژوهشی در این سال اجرا نشده است.

جدول ۷. طرح‌های پژوهشی اجرا شده

میزان طرح‌ها	گروه آموزشی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
تعداد		۱۰۹	۶۰	۳۲	۶۰	۷۸	۰	۳۳۹
درصد		۳۲	۱۷/۷	۹/۴	۱۷/۷	۲۳	۰	۱۰۰

۱۸۷ طرح بود که در سال ۷۷ به ۳۳۹ طرح رسید. افزایش در این زمینه کاملاً محسوس است.

مطابق جدول فوق بیشترین طرح پژوهشی اجرا شده در گروه علوم انسانی بود و مانند سال‌های قبل هیچ‌گونه طرح پژوهشی در گروه هنر انجام نگرفته است. با توجه به اطلاعات مندرج در جداول ۵ و ۶ و ۷ و با مقایسه اعداد و ارقام می‌توان یادآور شد در گروه علوم انسانی سیر صعودی طرح‌های پژوهشی حفظ شده است و از ۲۹/۴ درصد در سال ۱۳۷۵ به ۳۲ درصد در سال ۱۳۷۶ رسیده است.

وضعیت نشر کتاب در دانشگاه آزاد اسلامی در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۷۶ و ۱۳۷۷ در سال ۱۳۷۵ در سطح واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی ۸۹ عنوان کتاب در گروه‌های شش‌گانه آموزشی به چاپ رسید که در جدول ۸ آورده شده است.

در مجموع در سال ۱۳۷۵، تعداد طرح‌های پژوهشی جدول ۸، تعداد عناوین کتاب‌های چاپ شده در گروه‌های آموزشی در سال ۱۳۷۵

انتشار کتاب	گروه آموزشی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
تعداد		۵۲	۱۵	۹	۹	۴	۰	۸۹
درصد		۵۸/۴	۱۶/۸۵	۱۰	۱۰	۴/۵	۰	۱۰۰

دانشگاه در سال ۱۳۷۶، ۱۲۸ عنوان کتاب منتشر کرد که در جدول ۹ آورده شده است.

همان‌گونه که مشاهده می‌شود بیشترین کتاب در گروه علوم انسانی منتشر شده است. واحدهای این

جدول ۹. تعداد عناوین کتاب‌های چاپ شده در گروه‌های آموزشی در سال ۱۳۷۶

انتشار کتاب	گروه آموزشی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
تعداد		۸۵	۹	۱۱	۷	۹	۰	۱۲۱
درصد		۷۰/۲	۷/۴	۹/۱	۵/۸	۷/۴	۰	۱۰۰

به شرح جدول ۱۰ به چاپ رسیده است. مطابق جدول مذکور بیشترین کتاب‌های انتشار یافته مربوط به گروه علوم انسانی است.

همان‌گونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود بیشترین کتاب انتشار یافته در گروه علوم انسانی بود. در سال ۱۳۷۷، ۹۳ عنوان کتاب در شش گروه آموزشی

جدول ۱۰. تعداد عناوین کتاب‌های چاپ شده در گروه‌های آموزشی در سال ۱۳۷۷

انتشار کتاب	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
تعداد	۵۷	۱۹	۷	۵	۵	۰	۹۳
درصد	۶۱/۳	۲۰/۴	۷/۵	۵/۴	۵/۴	۰	۱۰۰

شهر مجلسی، فلاورجان، کاشان، مبارکه، نائین و نجف‌آباد؛

منطقه ۵: واحدهای آشتیان، اراک، ایلام، بروجرد، تویسرکان، خرم‌آباد، ساوه، کرمانشاه، محلات، ملایر، تراق و همدان؛

منطقه ۶: واحدهای آبادان، خرمشهر، امیدیه، اهواز، ایذه، بیهان، دزفول، رامهرمز، شوشتر، ماهشهر و مسجد سلیمان؛

منطقه ۷: واحدهای ایترشهر، بافت، پردیس، بندرعباس، یس، جیرفت، رفسنجان، زاهدان، زاهد، سیرجان، شهر بابک، قشم، کرمان، میبد و یزد؛

منطقه ۸: واحدهای اسلامشهر، پزشکی تهران، تاکستان، تهران جنوب، تهران شمال، تهران مرکزی، داروسازی، دندانسازی، رودهن، شهرری، علوم و تحقیقات، قزوین، قم، کرج و ورامین - پیشوا؛

منطقه ۹: واحدهای بجنورد، بیرجند، تربت جام، تربت حیدریه، سبزوار، شیروان، طبس، فردوس، قوچان، کاشمر، گناباد، مشهد و نیشابور؛

منطقه ۱۰: واحدهای دامغان، سمنان، شاهرود، فیروزکوه، گرمسار.

برای نمایاندن وضعیت انتشار مقالات علمی در شش گروه آموزشی مناطق ده‌گانه، داده‌های گردآمده در جدول ۱۱ آورده شده است.

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۸ و ۹ و ۱۰ و با مقایسه اعداد قید شده در مقابل هر گروه آموزشی، می‌توان نتیجه گرفت که تألیف کتاب در گروه علوم انسانی نسبت به دیگر گروه‌های آموزشی بیشتر بوده است و بعد از علوم انسانی، تألیف کتاب در گروه علوم پایه سیر صعودی را در طی سال‌های مورد نظر داشته است.

وضعیت تولید و انتشار مقالات علمی در مناطق دانشگاهی

واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی به ده منطقه تقسیم می‌شوند و مناطق دانشگاهی به تفکیک واحدهای تابعه به شرح زیر هستند.

منطقه ۱: واحدهای آباد، ارسنجان، استهبان، اقلید، بوشهر، جهرم، خارک، داراب، سپیدان، شیراز، فسا، فیروزآباد، کازرون، گنجان، لارستان، لامرد، مرودشت، نیریز و یاسوج؛

منطقه ۲: واحدهای اهر، اردبیل، ارومیه، اهر، بناب، تبریز، خلخال، خوی، زنجان، سراب، سنندج، شبستر، مراغه، مرند، مهاباد و میانه؛

منطقه ۳: واحدهای آزاد شهر، آستارا، بابل، تنکابن، رشت، سازی، علی‌آباد کتول، قائم‌شهر، گرگان، لاهیجان، نوشهر و چالوس؛

منطقه ۴: واحدهای اردستان، خمینی‌شهر، خوراسگان، دهساقان، شهرضا، شهرکرد،

جدول ۱۱. وضعیت تولید و انتشار مقالات علمی در مناطق ده گانه دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷۵

مناطق دانشگاهی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
منطقه ۱	تعداد ۱ درصد ۰/۸۹	۰	۰	۰	۱ ۲/۲	۰	۲ ۳/۰۹
منطقه ۲	تعداد ۲ درصد ۱/۷	۰	۲ ۵/۲	۲ ۷/۲	۱۸ ۲۰	۰	۲۲ ۵۲/۵
منطقه ۳	تعداد ۶۱ درصد ۵۲/۵	۱۱ ۲۰	۲۳ ۶۲	۳ ۱۱	۱۹ ۲۲/۳	۱ ۱۰۰	۱۱۸ ۲۹۸/۲
منطقه ۴	تعداد ۲۲ درصد ۱۹/۶	۵ ۹/۲	۱ ۲/۷	۳ ۱۱	۲ ۲/۲	۰	۳۳ -
منطقه ۵	تعداد ۷ درصد ۶/۲	۹ ۱۶/۶	۱ ۲/۷	۰	۰	۰	۱۷ ۲۵/۳
منطقه ۶	تعداد ۰ درصد ۰	۱ ۱۸/۵	۰	۰	۰	۰	۱ ۱/۸۵
منطقه ۷	تعداد ۲ درصد ۱/۷	۱۳ ۲۲	۰	۰	۱ ۲/۳	۰	۱۶ ۲۷/۹
منطقه ۸	تعداد ۵ درصد ۴/۲	۷ ۱۲/۹	۲ ۱۰/۸	۱۰ ۳۷	۳ ۶/۶	۰	۲۹ ۷۱/۷
منطقه ۹	تعداد ۱۲ درصد ۱۰/۷	۸ ۱۲/۸	۶ ۱۶/۲	۹ ۳۳/۳	۱ ۲/۲	۰	۳۶ ۷۷
منطقه ۱۰	تعداد — درصد —	—	—	—	—	—	—
جمع	تعداد ۱۱۲ درصد از کل ۲۰/۶	۵۴ ۱۹/۵۶	۳۷ ۱۳/۲	۳۷ ۹/۷۸	۲۷ ۲۷	۱ ۰/۳۶	۲۷۶ ۱۰۰

وضعیت طرح‌های پژوهشی در مناطق ده گانه دانشگاهی و گروه‌های شش‌گانه آموزشی فعالیت‌های پژوهشی که در قالب طرح‌های پژوهشی ارائه می‌شوند از شیوه‌های تولید علم و اختراع به‌شمار می‌روند. این گونه تحقیقات به دو نوع تحقیق بنیادی یا کاربردی ختم می‌شود، از این‌رو در جدول ۱۲ وضعیت طرح‌های پژوهشی مناطق ده گانه دانشگاهی به تفکیک گروه‌های آموزشی آورده شده است.

همان‌گونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود بیشترین تعداد مقاله در مناطق ده گانه دانشگاه آزاد اسلامی به گروه آموزشی علوم انسانی تعلق دارد که ۴۰/۶ درصد از مقالات علمی نوشته شده در سال ۷۵ را به خود اختصاص داده است در میان مناطق ده گانه، منطقه ۳ دانشگاه آزاد اسلامی بیشترین تعداد مقالات را داشته است.



جدول ۱۲. وضعیت طرح‌های پژوهشی در مناطق ده گانه دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷۵

مناطق دانشگاهی	گروه آموزشی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
منطقه ۱	تعداد درصد	۱ ۲	۵ ۱۵	۳ ۹/۶	۱ ۳/۵	۲ ۱۵	۰ ۰	۱۲ ۲۵
منطقه ۲	تعداد درصد	۳ ۶/۵	۲ ۱۲	۲ ۶/۲	۶ ۲۱/۲	۰ ۰	۰ ۰	۱۵ ۴۶/۳
منطقه ۳	تعداد درصد	۷ ۱۵/۲	۱ ۳	۱ ۲/۲	۱ ۳/۵	۱ ۷/۷	۰ ۰	۱۲ ۳۵/۸
منطقه ۴	تعداد درصد	۱۶ ۳۴/۷	۱ ۳	— —	۸ ۲۸/۶	— —	۱ ۰	۲۶ ۶۶/۳
منطقه ۵	تعداد درصد	۰ ۰	۲ ۱۲	۰ ۰	۱ ۳/۵	۰ ۰	۰ ۰	۵ ۱۵/۵
منطقه ۶	تعداد درصد	۳ ۶/۵	۰ ۰	۰ ۰	۱ ۳/۵	۰ ۰	۰ ۰	۲ ۱۰
منطقه ۷	تعداد درصد	۱ ۲	۱ ۳	۵ ۱۶	۷ ۲۵	۲ ۱۵	۰ ۰	۱۴ ۶۱
منطقه ۸	تعداد درصد	۱۲ ۲۶	۱۶ ۲۸	۱۴ ۲۵	۱ ۳/۵	۳ ۲۳	۰ ۰	۲۶ ۱۳۵/۵
منطقه ۹	تعداد درصد	۳ ۶/۵	۱ ۳	۵ ۱۶	۲ ۷	۶ ۰	۰ ۰	۱۸ ۳۲/۵
منطقه ۱۰	تعداد درصد	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰
جمع	تعداد درصد از کل	۲۶ ۳۰/۲	۳۳ ۲۱/۷	۳۱ ۲۰/۲	۲۸ ۱۸/۴۲	۱۴ ۹/۲۱	۱ ۰/۶۶	۱۵۲ ۱۰۰

کتاب است. آنها از این طریق افکار و اندیشه‌های خود را در معرض نقد قرار می‌دهند. به منظور مشخص ساختن وضعیت نشر کتاب در میان ۶ گروه آموزشی مناطق ده گانه، داده‌های گردآمده در جدول ۱۳ آورده شده است. وضعیت تولید مقالات علمی در سال ۱۳۷۶ به تفکیک گروه‌های آموزشی شش گانه در جدول ۱۴ آورده شده است.

با توجه به داده‌های مندرج در جدول بیشترین تعداد طرح تحقیقاتی در منطقه ۸ دانشگاه آزاد اسلامی انجام شده و گروه آموزشی علوم انسانی در منطقه ۴ و گروه علوم پایه در منطقه ۸ در میان گروه‌های آموزشی بیشترین فعالیت تحقیقاتی را داشته‌اند. یکی دیگر از تولیدات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها، تألیف و ترجمه و انتشار آنها از طریق نشر

جدول ۱۳. وضعیت نشر کتاب در مناطق ده گانه در سال ۱۳۷۵

مناطق دانشگاهی	گروه آموزشی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
منطقه ۱	تعداد درصد	۱۲ ۲۳	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۱۲ ۲۳
منطقه ۲	تعداد درصد	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰
منطقه ۳	تعداد درصد	۳ ۵/۷	۱ ۷/۱	۱ ۱۱/۱	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۵ ۲۳/۹
منطقه ۴	تعداد درصد	۵ ۹/۶	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۵ ۹/۶
منطقه ۵	تعداد درصد	۳ ۵/۷	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۱ ۳۳/۳	۰ ۰	۴ ۳۹
منطقه ۶	تعداد درصد	۱ ۱/۹	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۱ ۱/۹
منطقه ۷	تعداد درصد	۲ ۳/۸۲	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۲ ۳/۸۲
منطقه ۸	تعداد درصد	۱۷ ۳۲/۷	۱۲ ۸۵	۸ ۸۸/۸	۹ ۱۰۰	۱ ۳۳/۳	۰ ۰	۲۷ ۳۳۹/۸
منطقه ۹	تعداد درصد	۸ ۱۵/۳۸	۱ ۷/۱	۰ ۰	۰ ۰	۱ ۳۳/۳	۰ ۰	۱۰ ۵۵/۸
منطقه ۱۰	تعداد درصد	۱ ۱	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۱ ۱
جمع	تعداد درصد از کل	۵۲ ۵۹/۷۷	۱۴ ۱۶/۱	۹ ۱۰/۳۴	۹ ۱۰/۳۴	۳ ۳/۴۵	۰ ۰	۸۷ ۱۰۰

جدول ۱۴. وضعیت تولید مقالات علمی در مناطق ده گانه در سال ۱۳۷۶

مناطق دانشگاهی	گروه آموزشی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
منطقه ۱	تعداد درصد	۱۱ ۱۴/۸۵	۲ ۵/۷	۳ ۷/۳	۲ ۰	۶ ۰	۰ ۰	۲۲ ۲۷/۸
منطقه ۲	تعداد درصد	۷ ۵	۰ ۰	۰ ۰	۴ ۰	۳۸ ۰	۰ ۰	۵۷ ۲۴/۵
منطقه ۳	تعداد درصد	۲۲ ۱۶/۳	۷ ۲۰	۶ ۱۲/۶	۰ ۰	۲ ۰	۰ ۰	۳۷ ۵۰/۹
منطقه ۴	تعداد درصد	۲۳ ۱۷	۰ ۰	۱۹ ۲۶	۱ ۰	۲ ۰	۰ ۰	۴۵ ۶۳
منطقه ۵	تعداد درصد	۲ ۱/۵	۵ ۱۲/۳	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۷ ۱۵/۸
منطقه ۶	تعداد درصد	۱۲ ۸/۹	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۱۲ ۸/۹
منطقه ۷	تعداد درصد	۰ ۰	۰ ۱۷	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۲ ۵/۷
منطقه ۸	تعداد درصد	۳۳ ۲۲/۲	۱۳ ۳۷	۴ ۹/۷۵	۱۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۶۰ ۷۱/۲
منطقه ۹	تعداد درصد	۲۰ ۱۲/۸	۲ ۱۱/۲	۱ ۲/۲	۱ ۰	۸ ۰	۰ ۰	۳۳ ۲۸/۶
منطقه ۱۰	تعداد درصد	۵ ۳/۷	۲ ۵/۷	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۷ ۹/۲
جمع	تعداد درصد از کل	۱۳۵ ۲۷/۳۷	۳۵ ۱۲/۲۸	۴۱ ۱۴/۳۹	۱۸ ۶/۳۲	۵۶ ۱۹/۶۵	۰ ۰	۲۸۵ ۱۰۰

سال ۷۶ در گروه کشاورزی و ۱۲/۴ درصد در گروه علوم پزشکی تألیف شده است در میان مناطق ده گانه و گروه‌های آموزش علوم انسانی، علوم پایه، و فنی و مهندسی بیشترین تألیفات به منطقه ۸ و در گروه کشاورزی به منطقه ۲ تعلق دارد.

همان‌گونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود بیشترین مقالات به گروه آموزشی علوم انسانی تعلق دارد و در میان مناطق ده گانه، منطقه ۸ بیشترین مقاله را داشته است.

۴۷ درصد از مقالات علمی به گروه علوم انسانی

اختصاص دارد و ۱۹/۶ درصد از مقالات علمی در جدول ۱۵. وضعیت طرح‌های تحقیقاتی در گروه‌های شش گانه آموزش در سال ۱۳۷۶

مناطق دانشگاهی	گروه آموزشی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
منطقه ۱	تعداد درصد	۵ ۶/۵	۱ ۳/۷	۴ ۱۱/۴	۱ ۲/۶	۷ ۱۸/۴	۰ ۰	۱۸ ۲۲/۶
منطقه ۲	تعداد درصد	۱۰ ۱۳	۳ ۱۱	۱۲ ۳۲/۳	۲ ۵/۵	۱۱ ۲۸/۹	۰ ۰	۳۸ ۹۲/۴
منطقه ۳	تعداد درصد	۶ ۷/۸	۱ ۳/۷	۱ ۲/۹	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۸ ۱۲/۴
منطقه ۴	تعداد درصد	۲۰ ۲۶	۲ ۷/۴	۹ ۲۵/۷	۱۱ ۲۸/۹	۲ ۵/۳	۰ ۰	۴۴ ۹۳/۳
منطقه ۵	تعداد درصد	۲ ۵/۲	۲ ۷/۴	۳ ۸/۶	۳ ۷/۹	۰ ۰	۰ ۰	۱۲ ۲۹
منطقه ۶	تعداد درصد	۱ ۱/۳	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۱ ۱/۳
منطقه ۷	تعداد درصد	۲ ۲/۶	۲ ۷/۴	۲ ۵/۷	۲ ۱۰/۵	۲ ۵/۳	۰ ۰	۱۲ ۳۱/۱۵
منطقه ۸	تعداد درصد	۲۱ ۲۷/۳	۱۱ ۳۰/۷	۳ ۸/۶	۸ ۲۱	۶ ۱۵/۸	۰ ۰	۴۹ ۱۱۳/۴
منطقه ۹	تعداد درصد	۸ ۱۰/۴	۵ ۱۸/۵	۱ ۲/۹	۹ ۲۳/۷	۱۰ ۲۶/۳	۰ ۰	۳۳ ۸۱/۸
منطقه ۱۰	تعداد درصد	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰
جمع	تعداد درصد از کل	۷۷ ۳۵/۸۱	۲۷ ۱۲/۵۶	۳۵ ۱۶/۲۸	۳۸ ۱۷/۶۷	۳۸ ۱۷/۶۸	۰ ۰	۲۱۵ ۱۰۰

مناطق ۸، ۲، ۴ و ۹ بیشترین طرح‌های تحقیقاتی کرده‌اند.

در خصوص تألیف کتاب، اطلاعات به دست در جدول ۱۶ آورده شده است.

همان‌گونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود

بیشترین طرح‌های تحقیقاتی در گروه آموزشی علوم انسانی با ۷۷ طرح پژوهشی (۳۵/۸ درصد) و بعد از آن در گروه آموزشی فنی و مهندسی، و گروه کشاورزی با ۱۷/۶۷ درصد اجرا شده‌اند. در میان مناطق، به ترتیب

جدول ۱۶. وضعیت نشر کتاب در گروه‌های شش گانه آموزشی در سال ۱۳۷۶

گروه آموزشی مناطق دانشگاهی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
منطقه ۱	تعداد ۲	۰	۰	۰	۰	۰	۲
درصد	۲/۳	۰	۰	۰	۰	۰	۲/۳
منطقه ۲	تعداد ۰	۲	۰	۰	۰	۰	۲
درصد	۰	۱۸/۱۸	۰	۰	۰	۰	۱۸/۱۸
منطقه ۳	تعداد ۶	۱	۰	۰	۰	۰	۷
درصد	۶/۹۷	۹/۱	۰	۰	۰	۰	۱۶
منطقه ۴	تعداد ۵	۰	۰	۰	۰	۰	۵
درصد	۵/۸	۰	۰	۰	۰	۰	۵/۸
منطقه ۵	تعداد ۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
درصد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
منطقه ۶	تعداد ۲	۰	۱	۰	۰	۰	۳
درصد	۲/۳	۰	۱۰	۰	۰	۰	۱۲/۳
منطقه ۷	تعداد ۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱
درصد	۱/۱۶	۰	۰	۰	۰	۰	۱/۱۶
منطقه ۸	تعداد ۶۵	۷	۸	۲	۷	۰	۹۱
درصد	۷۵/۶	۶۳/۶	۸۰	۲۰	۶۳/۶	۰	۳۳۲/۸
منطقه ۹	تعداد ۵	۱	۱	۰	۲	۰	۹
درصد	۵/۸	۹/۱	۱۰	۰	۲۰	۰	۲۲/۹
منطقه ۱۰	تعداد ۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰
درصد	۰	۰	۱۰	۰	۰	۰	۰
جمع	تعداد ۸۶	۱۱	۱۰	۲	۹	۰	۱۲۵
درصد از کل	۷۱/۶۲	۹/۱۷	۹/۱۷	۳/۲۲	۷/۵	۰	۱۰۰

منطقه ۸ در میان همه گروه‌های آموزشی بیشترین کتاب تألیفی را داشته است. بیشترین تعداد کتاب‌های منتشر شده به گروه علوم انسانی با ۷۵/۶ درصد در میان همه گروه‌های آموزشی تعلق دارد و در این سال هیچ

کتابی در زمینه هنر به چاپ نرسیده است. وضعیت تولید مقالات علمی در مناطق ده گانه دانشگاه آزاد اسلامی در شش گروه آموزشی در سال ۱۳۷۷ در جدول ۱۷ درج شده است.



جدول ۱۷. وضعیت تولید مقالات علمی در گروه‌های شش‌گانه آموزشی در سال ۱۳۷۶

جمع	هنر	کشاورزی	فنی و مهندسی	علوم پزشکی	علوم پایه	علوم انسانی	گروه آموزشی مناطق دانشگاهی
۱۵ ۱۶/۳۶	۰ ۰	۱ ۲	۱ ۳/۲	۰ ۰	۲ ۷	۱۱ ۲/۱۶	منطقه ۱ تعداد درصد
۶۵ ۱۰۰	۰ ۰	۳۰ ۶۲/۵	۶ ۱۹/۳	۴ ۷/۵	۴ ۳/۵	۲۱ ۷/۹۵	منطقه ۲ تعداد درصد
۱۵۲ ۱۵۶/۵	۰ ۰	۱۲ ۲۵	۷ ۲۲/۶	۲۲ ۲۵/۳	۷ ۲۵	۱۰۲ ۳۸/۶	منطقه ۳ تعداد درصد
۳۱ ۳۲/۹	۰ ۰	۰ ۰	۳ ۹/۷	۳ ۵/۷	۰ ۰	۲۵ ۹/۵	منطقه ۴ تعداد درصد
۹ ۹/۴	۰ ۰	۱ ۲	۱ ۳/۲	۱ ۱/۹	۰ ۰	۶ ۲/۳	منطقه ۵ تعداد درصد
۱۲ ۱۷	۰ ۰	۴ ۸/۳	۲ ۶/۲	۰ ۰	۰ ۰	۶ ۲/۳	منطقه ۶ تعداد درصد
۱۳ ۱۰	۰ ۰	۰ ۰	۰ ۰	۱ ۱/۹	۱ ۳/۶	۱۱ ۴/۶	منطقه ۷ تعداد درصد
۹۰ ۱۲۱	۱ ۱۰	۰ ۰	۴ ۱۲/۹	۱۶ ۳۰	۱۳ ۲۶/۲	۵۶ ۲۱/۳	منطقه ۸ تعداد درصد
۲۲ ۱۲۸/۷	۹ ۹۰	۰ ۰	۶ ۱۹/۳	۴ ۷/۵	۱ ۳/۶	۲۲ ۸/۳	منطقه ۹ تعداد درصد
۵ ۲/۷	۰ ۰	۰ ۰	۱ ۳/۲	۰ ۰	۰ ۰	۴ ۱/۵	منطقه ۱۰ تعداد درصد
۲۳۲ ۱۰۰	۱۰ ۲/۳	۲۸ ۱۱/۱	۳۱ ۷/۱۲	۵۳ ۱۲/۲۱	۲۸ ۶/۲۵	۲۶۲ ۶۰/۸۳	جمع تعداد درصد از کل

درصد و گروه کشاورزی با ۱۱/۱ درصد در رتبه‌های بعدی قرار می‌گیرند.

آمار طرح‌های پژوهشی اجرا شده در مناطق ده‌گانه دانشگاه آزاد اسلامی در شش گروه آموزشی در سال ۱۳۷۷ در جدول ۱۸ آورده شده است.

منطقه ۸ دانشگاه آزاد اسلامی بیشترین تولید مقالات را با ۲۰/۷ درصد در این سال داشته است و بعد از منطقه ۸، مناطق ۲ با ۱۵ درصد و ۹ با ۹/۷ درصد در رتبه‌های بعدی قرار می‌گیرند.

بیشترین مقالات به گروه علوم انسانی با ۶۰/۹ درصد تعلق دارد. بعد از آن گروه علوم پزشکی با ۱۲/۲

جدول ۱۸. وضعیت طرح‌های پژوهشی اجرا شده در مناطق ده گانه گروه‌های آموزشی در سال ۱۳۷۷

گروه آموزشی مناطق دانشگاهی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
منطقه ۱	تعداد ۸	۳	۱	۹	۶	۰	۲۷
درصد	۷/۲	۵	۳	۱۴/۷۵	۸	۰	۳۷/۹
منطقه ۲	تعداد ۲۰	۳	۵	۳	۱۴	۰	۴۵
درصد	۱۸	۵	۱۵/۶	۵	۱۸/۶	۰	۶۲/۲
منطقه ۳	تعداد ۱۹	۱۲	۳	۰	۱۹	۰	۵۵
درصد	۱۷	۲۲	۹/۲	۰	۲۵/۳	۰	۷۵/۷
منطقه ۴	تعداد ۵	۱۵	۸	۲۲	۳	۰	۵۳
درصد	۴/۵	۲۵/۹	۲۵	۳۶/۱	۴	۰	۹۵/۵
منطقه ۵	تعداد ۸	۱	۰	۱	۲	۰	۱۲
درصد	۷/۳	۱/۷	۰	۱/۶	۲/۷	۰	۱۳/۳
منطقه ۶	تعداد ۱۰	۰	۲	۱۳	۲	۰	۲۷
درصد	۹	۰	۶/۳	۲۱/۳	۲/۷	۰	۳۹/۷
منطقه ۷	تعداد ۱۱	۶	۲	۱	۶	۰	۲۶
درصد	۹/۹	۱۰/۳	۶/۳	۱/۶	۸	۰	۳۶/۱
منطقه ۸	تعداد ۱۰	۸	۰	۸	۸	۰	۳۴
درصد	۹	۱۳/۸	۰	۱۳/۱	۱۰/۶	۰	۴۶/۵
منطقه ۹	تعداد ۲۰	۶	۱۰	۴	۱۵	۰	۵۵
درصد	۱۸	۱۰/۳	۳۱/۳	۶/۵	۲۰	۰	۸۶/۱
منطقه ۱۰	تعداد ۰	۲	۱	۰	۰	۰	۳
درصد	۰	۳/۲	۳	۰	۰	۰	۶/۲
جمع	تعداد ۱۱۱	۵۸	۳۲	۶۱	۷۵	۰	۳۳۷
درصد از کل	۳۲/۹۲	۱۷/۲۱	۹/۵	۱۸/۱	۲۲/۲۶	۰	۱۰۰

بیشترین طرح‌های تحقیقاتی اجرا شده در گروه علوم انسانی با ۳۲/۹ درصد و گروه کشاورزی با ۲۲/۲۵ درصد بوده است و در میان مناطق ده گانه دانشگاهی، مناطق ۳ و ۹ بیشترین طرح‌های پژوهشی را اجرا کردند. در میان این دو منطقه، بیشترین طرح‌های تحقیقاتی در گروه‌های آموزشی علوم انسانی و

کشاورزی انجام شده است. چاپ کتاب در مناطق ده گانه دانشگاه آزاد اسلامی در شش گروه آموزشی، مشابه سال‌های قبل تجزیه و تحلیل شد. یافته‌های تحقیق در این سال در جدول ۱۹ آورده شده است.

جدول ۱۹. وضعیت چاپ کتاب در مناطق ده گانه و گروه‌های آموزشی در سال ۱۳۷۷

مناطق دانشگاهی	گروه آموزشی	علوم انسانی	علوم پایه	علوم پزشکی	فنی و مهندسی	کشاورزی	هنر	جمع
منطقه ۱	تعداد درصد	۸ ۱۴/۵	— —	— —	۱ ۲۰	— —	— —	۹ ۳۴/۵
منطقه ۲	تعداد درصد	۱ ۱/۸	— —	— —	— —	— —	— —	۱ ۱/۸
منطقه ۳	تعداد درصد	۱ ۱/۸	۱ ۵/۸	— —	— —	۱ ۲۰	— —	۳ ۲۷/۶
منطقه ۴	تعداد درصد	۲ ۳/۶	— —	— —	— —	— —	— —	۲ ۳/۶
منطقه ۵	تعداد درصد	۳ ۳/۶	— —	— —	— —	— —	— —	۳ ۳/۶
منطقه ۶	تعداد درصد	۱ ۱/۸	— —	— —	— —	— —	— —	۱ ۱/۸
منطقه ۷	تعداد درصد	۴ ۷/۳	— —	— —	۱ ۲۰	— —	— —	۵ ۷/۳
منطقه ۸	تعداد درصد	۳۰ ۵۴/۵	۱۵ ۸۸	۵ ۸۳	۱ ۲۰	۴ ۸۰	— —	۵۵ ۳۲۵/۵
منطقه ۹	تعداد درصد	۵ ۹	۱ ۵/۸	۱ ۱۷	۲ ۴۰	— —	— —	۹ ۷۱/۸
منطقه ۱۰	تعداد درصد	۰ ۰	— —	— —	— —	— —	— —	— —
جمع	تعداد درصد از کل	۵۵ ۶۲/۵	۱۷ ۱۹/۳۲	۶ ۶/۸۲	۵ ۵/۷	۵ ۵/۷	— —	۸۸ ۱۰۰

نمودارهای شماره ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶ به تفکیک گروه آموزشی آورده شده است.

در سال ۱۳۷۵ در میان گروه‌های آموزشی مناطق ده گانه دانشگاه آزاد اسلامی بیشترین مقالات علمی به گروه علوم انسانی در منطقه ۳ تعلق داشت و در میان مناطق ده گانه بیشترین مقالات علمی به گروه‌های آموزشی منطقه ۲ تعلق دارد (جدول ۱۱).

در سال ۱۳۷۵، بیشترین طرح‌های پژوهشی اجرا شده مربوط به گروه آموزشی علوم انسانی در منطقه ۳ و علوم پایه در منطقه ۸ است (جدول ۱۲). بیشترین کتاب‌های چاپ شده در این سال مربوط به گروه آموزشی علوم انسانی و علوم پایه است که منطقه ۸ بیشترین کتاب‌ها را در میان همه گروه‌های آموزشی به

همان‌گونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود در سال ۱۳۷۷ از ۸۸ عنوان کتاب چاپ شده ۵۵ عنوان (۶۲/۵ درصد) به گروه علوم انسانی تعلق دارد و بعد از گروه علوم انسانی، ۱۷ عنوان کتاب در گروه علوم پایه با ۱۹/۳ درصد به چاپ رسیده است که در این میان، منطقه ۸ با ۵۰ عنوان کتاب (۵۶/۸ درصد) دارای رتبه اول در میان دیگر مناطق است و بعد از آن منطقه ۱ و ۹ با ۱۰/۲ درصد چاپ کتاب در رتبه‌های بعدی قرار می‌گیرند.

نتیجه‌گیری

روند تولید مقالات علمی، اجرای طرح‌های پژوهشی و تألیف کتاب در میان همه گروه‌های آموزشی در سال‌های مورد نظر سیر صعودی داشته که در

چاپ رسانیده است (جدول ۱۳).

تولید اطلاعات علمی از نظر موضوعی مربوط به گروه آموزشی هنر است که دلیل اصلی کاهش یا فقدان تولید اطلاعات در این گروه آموزشی می‌تواند ناشی از نبود رشته آموزشی هنر در همه واحدهای دانشگاهی باشد و یا همچنین کمبود اعضای هیئت علمی در این گروه آموزشی.

نوع و میزان اطلاعات علمی تولید شده بیشتر در قالب مقاله است، بعد از مقاله، کتاب و سپس طرح‌های تحقیقاتی. بررسی منابع بیان می‌دارد که اطلاعات علمی تولید شده در طی سال‌های مورد نظر در داخل کشور انجام شده‌اند و همچنین در نشریات داخلی به چاپ رسیده‌اند.

نتایج تحقیق نشان داد منطقه ۸ که در برگزیده واحدهای دانشگاهی مستقر در شهر تهران و شهرهای مجاور آن است به علت برخورداری بودن از کادر آموزشی مجرب و امکانات پژوهشی و تحقیقاتی مناسب، از وضعیت و کیفیت بهتری نسبت به دیگر مناطق از لحاظ تولید اطلاعات علمی برخوردار بوده است. در جریان تحقیق مشخص شد که واحدهای مستقر در مراکز استان‌ها وضعیت بسیار مناسب‌تری نسبت به واحدهای دورتر و کوچک‌تر از لحاظ تولید علمی دارند.

تاریخ دریافت: ۷۹/۱۲/۲۰

مآخذ

۱. انصافی، سکتبه. مطالعه وضعیت تولید اطلاعات علمی اعضای هیئت علمی بخش منابع طبیعی (جنگل و مرتع) در ایران طی سال‌های ۱۳۶۸-۱۳۷۶. فصلنامه کتاب، دوره دوم، ۴ (زمستان ۱۳۷۸): ۸۷.
۲. بیگلر، محمدحسین؛ حریری، مهرانگیز. مطالعه وضعیت کمی تولید اطلاعات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تبریز (۱۳۶۷-۱۳۷۲). فصلنامه مدرس، دوره دوم، ۳ (تابستان ۱۳۷۶): ۶۱.

در سال ۱۳۷۶، بیشترین مقالات علمی به چاپ رسیده مربوط به گروه آموزشی علوم انسانی است و در میان مناطق، منطقه ۸، بیشترین مقالات را داشته است (جدول ۱۴). در همین سال بیشترین طرح‌های تحقیقاتی اجرا شده نیز به گروه علوم انسانی تعلق دارد و در میان مناطق، منطقه ۸ بالاترین طرح‌های تحقیقاتی را اجرا کرده است (جدول ۱۵). بیشترین کتاب‌های به چاپ رسیده در این سال نیز متعلق به گروه علوم انسانی است و منطقه ۸ بیشترین کتاب‌ها را در میان همه مناطق و گروه‌های آموزشی به چاپ رسانیده است (جدول ۱۶).

در سال ۱۳۷۷ بیشترین مقالات علمی به چاپ رسیده مربوط به گروه آموزشی علوم انسانی است که در منطقه ۳ دانشگاه آزاد اسلامی به چاپ رسیده است و در مجموع منطقه ۳ بیشترین مقالات علمی را داشته است (جدول ۱۷). همچنین بیشترین طرح‌های تحقیقاتی اجرا شده مربوط به گروه آموزشی علوم انسانی است و مناطق ۳ و ۹ بیشترین طرح‌های تحقیقاتی را اجرا کرده‌اند (جدول ۱۸). در سال ۱۳۷۷، در میان مناطق ده‌گانه دانشگاه آزاد اسلامی بیشترین کتاب‌های منتشر شده مربوط به گروه آموزشی علوم انسانی بود و در میان مناطق، منطقه ۸ بیشترین کتاب‌ها را به چاپ رسانیده است.

بنابراین با توجه به هدف اصلی پژوهش که تعیین وضعیت کمی تولید اطلاعات علمی در میان اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی در طی سال‌های ۷۷-۱۳۷۵ بوده است و با توجه به نتایج به‌دست آمده از یافته‌های پژوهش می‌توان چنین استدلال کرد: بیشترین تولید اطلاعات علمی از نظر موضوعی مربوط به گروه آموزشی علوم انسانی است. کمترین



۵ سامانیان، مصیبه بررسی مقالات چاپ شده از اساتید دانشگاه آزاد اسلامی در مجلات علمی بین سال‌های ۱۳۷۶-۱۳۷۷. تهران، مرکز انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۷۸.

۶ نصراللهی، نورالله "عواملی بازدارنده و مشوق پژوهش کابرداران عضو هیئت علمی". کتابداری و اطلاع‌رسانی، دوره چهارم، ۲ (زمستان ۱۳۸۰).

۳ حری، عباس. "بررسی رابطه میان مجلات منتشره حوزه‌های تخصصی و ارتقاء علمی متخصصان کشور". مجله روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، سال اول، ۲ (بهار ۱۳۷۴): ۲۳.

۴ حری، عباس. "بررسی فعالیت‌های علمی و پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران تا پایان سال ۱۳۷۸". فصلنامه کتاب، دوره یازدهم، ۲ (تابستان ۱۳۷۹): ۹-۳۶.